

F1406007 - Dinamización da función directiva 14-15 (CEIP-CPI)

A XESTIÓN DUNHA CONVIVENCIA POSITIVA NOS CENTROS EDUCATIVOS

1

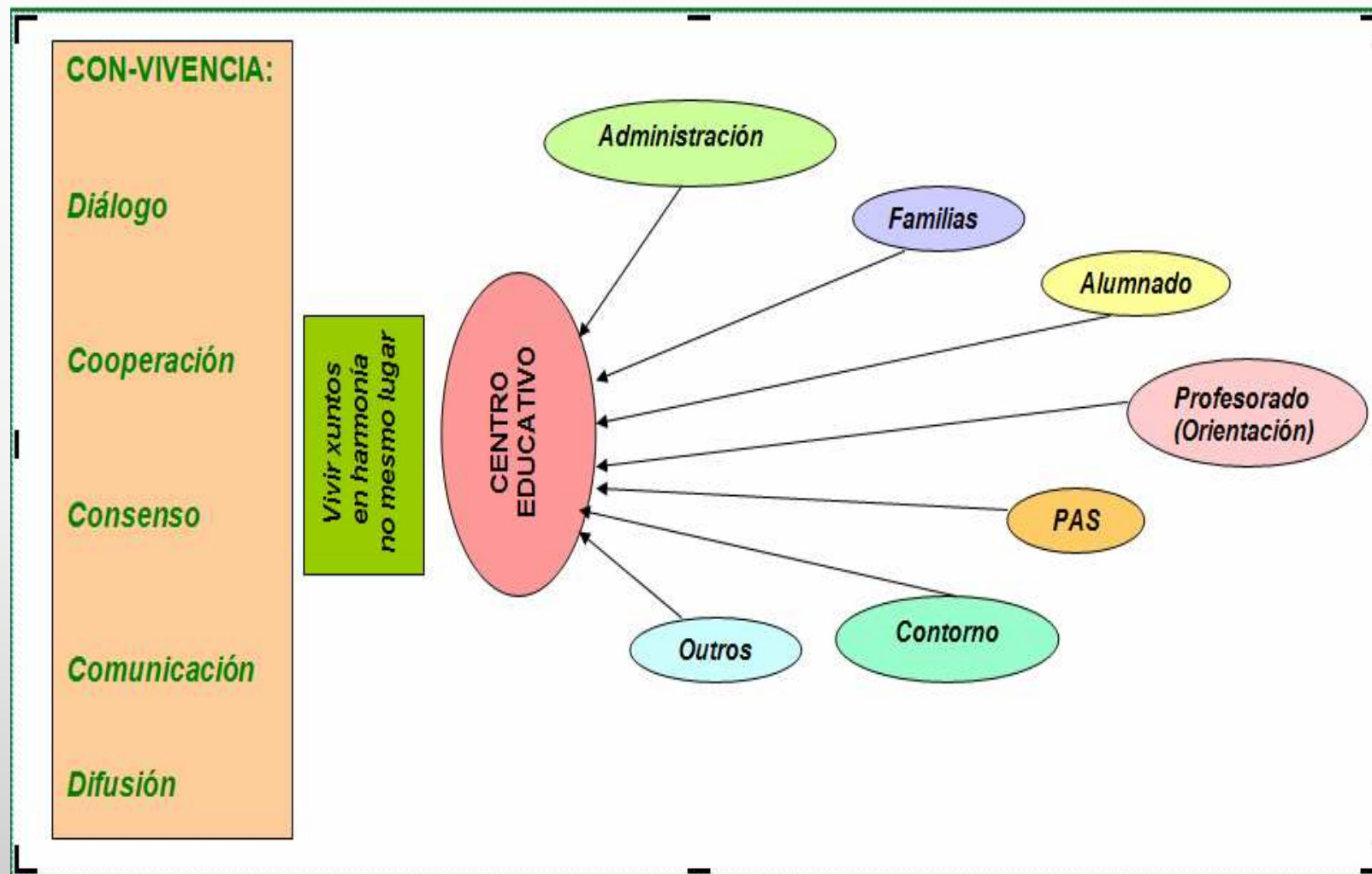
Ferrol - Curso 2014-2015

DEFINICIÓN E SIGNIFICADO DA CONVIVENCIA ESCOLAR:

A convivencia escolar é a **capacidade** que teñen as persoas de vivir con outras nun marco de **respecto** mutuo e de **solidariedade** recíproca, expresada na **interrelación** harmoniosa e sen violencia entre os diferentes actores e estamentos da **comunidade educativa**.

Ten un enfoque **formativo**, ao tratarse dunha **aprendizaxe** enmarcada en obxectivos fundamentais e transversais e, a súa vez, é unha **responsabilidade compartida** por toda a comunidade educativa. *(Decreto.../2015)*

A CONVIVENCIA SUPÓN...

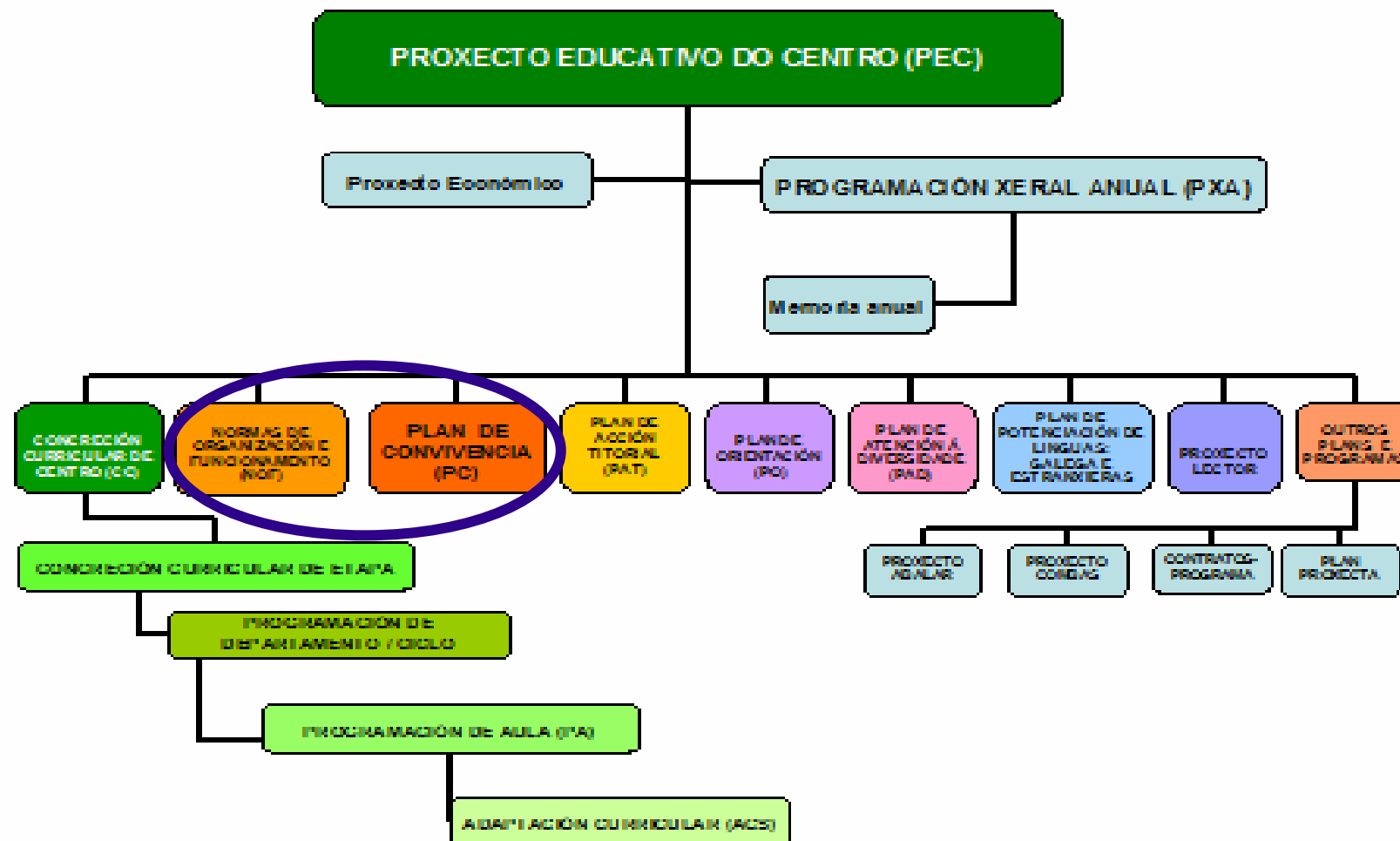
DOCUMENTOS INSTITUCIONAIS MÁIS IMPORTANTES DUN CENTRO EDUCATIVO

- **PEC:** Proxecto Educativo de Centro
- **CC:** Concreción Curricular de Centro
- **PD:** Programacións Didácticas (a nivel de Departamento)
- **PA:** Programacións de Aula
- **PXA:** Programación Xeral Anual
- **MA:** Memoria Anual
- **PE:** Proxecto Económico

MÁIS DOCUMENTOS INSTITUCIONAIS IMPORTANTES DUN CENTRO EDUCATIVO

- **NOF:** Normas de Organización e Funcionamento
- **PdC:** Plan de Convivencia
- **PAD:** Plan de Atención á Diversidade
- **PO:** Plan de Orientación
- **PL:** Proxecto Lector
- **PPL:** Plan de Potenciación das Linguas
- **Outros:** Proxecto Abalar, Proxecto Combas, Contratos-programa, Plan Proxecta...

ORGANIZACIÓN NO CENTRO EDUCATIVO

DOCUMENTOS IMPORTANTES DO CENTRO EN MATERIA DE CONVIVENCIA ESCOLAR

*(ELABORADOS EN BASE Á NORMATIVA LEGAL PERO
CONSIDERANDO A AUTONOMÍA DOS CENTROS EDUCATIVOS)*

- **As NORMAS de ORGANIZACIÓN e FUNCIONAMENTO (NOF)**, como documento institucional independente nos centros educativos
- **O PLAN DE CONVIVENCIA**, que incorpora as actuacións, programas e medidas para a mellora da convivencia no centros docentes
- **As NORMAS DE CONVIVENCIA**, que non son un documento independente senón que se incorporan aos dous documentos anteriores

PARA A XESTIÓN DA CONVIVENCIA NUN CENTRO EDUCATIVO SON IMPORTANTES:

- O desenvolvemento regulamentario do réxime xurídico da convivencia, é dicir, a **NORMATIVA LEGAL** de referencia
- Os **AXENTES** responsables da convivencia
- As **actuacións, medidas e programas**, así como os recursos para a súa posta en marcha, **FAVORECEDORES** DA XESTIÓN da convivencia no centro
- Os **PROCEDEMENTOS** de **PREVENCIÓN** e **CORRECCIÓN** das **CONDUTAS** que afecten á convivencia no centro docente

***DESENVOLVIMENTO
REGULAMENTARIO
DO RÉXIME JURÍDICO
DA CONVIVENCIA,
É DICIR, A***

***NORMATIVA LEGAL*
*DE REFERENCIA***

NORMATIVA BÁSICA ESTATAL

Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación (LOE. BOE 4/5/2006)
consolidada *coa Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE. BOE 10/12/2013)*

- **Artigo 120.** Disposicións xerais.
- **Artigo 121.** Plan de convivencia.
- **Artigo 124.** Normas de organización, funcionamento e convivencia
- **Artigo 127.** Competencias do consello escolar.

MARCO LEGAL DA CONVIVENCIA NA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA

- Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa
- *Decreto/2015, do.....de...., polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar*
- Real Decreto 732/1995, do 5 de maio, polo que se establecen os dereitos e deberes do alumnado e as normas de convivencia nos centros
- ~~Decreto 85/2007, do 12 de abril, polo que se crea o Observatorio Galego da Convivencia Escolar~~

AUTONOMÍA DOS CENTROS EDUCATIVOS:

LOE consolidada coa LOMCE, Artigo 120:

A.120.2.- Os centros docentes disporán de autonomía para elaborar, aprobar e executar un Proxecto Educativo e un proxecto de xestión, así **como as NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO DO CENTRO (NOF).**

A.120.4.- Os centros, no exercicio da súa autonomía, poden adoptar experimentacións, plans de traballo, **FORMAS DE ORGANIZACIÓN, NORMAS DE CONVIVENCIA** e ampliación do calendario escolar ou do horario lectivo de áreas ou materias, sen que, en ningún caso se impoñan aportacións ás familias nin esixencias para as AA.EE.

AUTONOMÍA DOS CENTROS EDUCATIVOS:

LOE consolidada coa LOMCE:

Artigo 121.2.- O Proxecto Educativo...recollerá a forma de atención á diversidade do alumnado e a acción tutorial, así como o **PLAN DE CONVIVENCIA** e deberá respectar o principio de non discriminación e de inclusión educativa como valores fundamentais, así como os principios recollidos na LOMCE, LOE e LODE.

CAMBIO REDACCIÓN LOMCE

Artículo 124. Normas de organización, funcionamiento y convivencia.

1. Los centros **elaborarán un plan de convivencia** que incorporarán a la **programación general anual** y que recogerá **todas las actividades que se programen con el fin de fomentar un buen clima de convivencia dentro del centro escolar**, la concreción de los **derechos y deberes de los alumnos y alumnas** y las **medidas correctoras aplicables en caso de su incumplimiento con arreglo a la normativa vigente**, tomando en consideración la situación y condiciones personales de los alumnos y alumnas, y la realización de **actuaciones** para la resolución pacífica de conflictos con especial atención a las actuaciones de **prevención** de la violencia de género, igualdad y no discriminación.
2. Las **normas de convivencia y conducta** de los centros serán de obligado cumplimiento, y deberán concretar los **deberes de los alumnos y alumnas** y las **medidas correctoras aplicables** en caso de incumplimiento, tomando en consideración su situación y condiciones personales.

Las medidas correctoras tendrán un **carácter educativo y recuperador**, deberán garantizar el respeto a los derechos del resto de los alumnos y alumnas y **procurarán la mejora en las relaciones de todos...**

CAMBIO REDACCIÓN LOMCE

Artículo 124 (cont.). Normas de organización, funcionamiento y convivencia.

Las **medidas correctoras deberán ser proporcionadas** a las faltas cometidas. Aquellas conductas que atenten contra la dignidad personal de otros miembros de la comunidad educativa, que tengan como origen o consecuencia una discriminación o acoso basado en... o que se realicen contra el alumnado más vulnerable por sus características personales, sociales o educativas tendrán la calificación de falta muy grave y llevarán asociada como medida correctora la expulsión, temporal o definitiva, del centro.

Las decisiones de adoptar medidas correctoras por la comisión de faltas leves serán inmediatamente ejecutivas.

3. Los miembros del equipo directivo y los profesores y profesoras serán considerados **autoridad pública**. En los procedimientos de adopción de medidas correctoras, los hechos constatados por profesores, profesoras y miembros del equipo directivo de los centros docentes tendrán **valor probatorio y disfrutarán de presunción de veracidad «iuris tantum»** o salvo prueba en contrario, sin perjuicio de las pruebas que, en defensa de los respectivos derechos o intereses, puedan señalar o aportar los propios alumnos y alumnas.
4. Las Administraciones educativas facilitarán que los centros, en el marco de su autonomía, puedan elaborar sus **propias normas de organización y funcionamiento**.

NOVIDADE LOMCE

Artículo 127. *Competencias del Consejo Escolar.*

El Consejo Escolar del centro tendrá las siguientes competencias:

- a) ~~aprobar~~ y **Evaluar** los proyectos y las normas a los que se refiere el **capítulo II del título V** de la presente ley orgánica.
- f) **Conocer** la resolución de conflictos disciplinarios y velar porque se atengan a la normativa vigente. Cuando las medidas disciplinarias adoptadas por el director correspondan a conductas del alumnado que perjudiquen gravemente la convivencia del centro, el Consejo Escolar, a instancia de padres o tutores, podrá revisar la decisión adoptada y proponer, en su caso, las medidas oportunas.
- g) **Proponer** medidas e iniciativas que favorezcan la convivencia en el centro, la igualdad entre hombres y mujeres, la igualdad de trato y la no discriminación por las causas a que se refiere el artículo 84.3 de la presente ley orgánica, la resolución pacífica de conflictos, y la prevención de la violencia de género.

NOVIDADE LOMCE

Artículo 132. Competencias del director.

Son competencias del director:

f) Favorecer la convivencia en el centro, garantizar la mediación en la resolución de los conflictos e imponer las medidas disciplinarias que correspondan a los alumnos y alumnas, en cumplimiento de la normativa vigente sin perjuicio de las competencias atribuidas al Consejo Escolar en el artículo 127 de esta ley orgánica. A tal fin, se promoverá la agilización de los procedimientos para la resolución de los conflictos en los centros.

l) **Aprobar los proyectos y las normas a los que se refiere el capítulo II del título V** de la presente ley orgánica.

NOVIDADE LOMCE

Artículo 132. Competencias del director (cont.)

l) Aprobar los proyectos y las normas a los que se refiere el capítulo II del título V de la presente ley orgánica.

- Proyecto Educativo (incluido: Plan de convivencia).
- Proyecto de gestión.
- Normas de organización, funcionamiento y convivencia.
- Programación general anual

NORMATIVA AUTONÓMICA

LEI 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa. (DOG 15-07-2011)

➤ **Artigo 10.** *Plan de convivencia e normas de convivencia.*

2. As normas de organización e funcionamento de cada centro docente incluírán as **normas de convivencia** que garantan o cumprimento do **plan de convivencia**. Estas normas serán públicas e os centros docentes facilitarán o seu coñecemento por parte de todos os membros da comunidade educativa.

Anteproxecto DECRETO.../2015, do...de...

○ **Artigo 18.** *Normas de organización e funcionamento.*

○ **Artigo 19.** *Normas de convivencia.*

○ **Artigo 20.** *Aplicación, difusión e seguimento das normas de organización e funcionamento e das normas de convivencia.*

○ **Disposición tansitoria cuarta.** *Adaptación normativa*

As **normas de organización e funcionamento** e os **plans de convivencia** en vigor deberán adaptarse ao establecido neste decreto **nun prazo dun ano dende a súa entrada en vigor**. En ningún caso, poderán aplicarse se se opoñen ao disposto nel.

AXENTES RESPONSABLES DA CONVIVENCIA

AXENTES RESPONSABLES DA CONVIVENCIA

- **A comunidade educativa**
- **O Consello Escolar**
- **A Comisión de convivencia**
- **O Claustro de profesores**
- **O equipo directivo**
- **Órganos de coordinación docente**
- **Consello para a convivencia escolar da Comunidade Autónoma de Galicia**

AXENTES/ÓRGANOS DESTACADOS

- A **comunidade educativa**, no seu conxunto, é axente responsable da convivencia escolar e polo tanto participa na elaboración, desenvolvemento, control do cumprimento e avaliación do Plan de convivencia.
- O **claustro de profesores**, realizará propostas para a elaboración do Plan de convivencia, especialmente no referido ás normas de convivencia e actuacións de carácter educativo relacionadas coa resolución pacífica dos conflitos. Ademais participará na avaliación periódica da convivencia no centro, incidindo especialmente no desenvolvemento do Plan.
- O **equipo directivo** do centro, en conxunto e de xeito individual a persoa que exerza a **dirección do centro** e a persoa que exerza a **xefatura de estudos** do centro.

AXENTES/ÓRGANOS DESTACADOS

- Potenciase a labor da **Comisión de convivencia**, no seo do Consello Escolar, como órgano responsable da convivencia no centro educativo. Integrantes diferentes estamentos.
- Créase o **Consello para a convivencia escolar da Comunidade Autónoma de Galicia** como órgano de carácter consultivo e de apoio a toda a comunidade educativa, no que se refire a convivencia escolar.
- Desaparecen, para evitar estruturas organizativas duplicadas ou órganos que exerzan **competencias moi similares**, os observatorios para a convivencia nos seus tres niveis de actuación: de centro, provincial e autonómico. (Decreto 85/2007)

A COMISIÓN DE CONVIVENCIA...

- Ten carácter **consultivo** e desempeñará as súas funcións por delegación do Consello Escolar para facilitar o cumprimento das competencias que, en materia de convivencia escolar ten asignadas o Consello Escolar.
- Composta por:
 - O seu **presidente** será a persoa titular da **dirección** do centro.
 - Representantes do alumnado.
 - **Representantes do profesorado.**
 - Representantes das familias
 - Representantes do persoal de administración e servizos
 - O titular do centro, no caso dos centros concertados.
- Todos os **representantes na mesma proporción na que se encontran representados no Consello Escolar do centro**, aínda que non é requisito que sexan os mesmos.
- Un dos seus integrantes actuará como secretaria ou secretario e levantará acta das súas reunións.

A COMISIÓN DE CONVIVENCIA...

Profesionais **aconsellables** na composición da Comisión de convivencia:

- Persoa que ostente a Xefatura do Departamento de Orientación.
- **Profesorado** que realice a función específica de **dinamizador da convivencia** no centro.
- Calquera outro membro da comunidade educativa que teña **formación e sensibilidade** nos temas relacionados coa convivencia. (entre eles a persoa que ostente a **Xefatura de Estudos**, polas súas competencias nesta materia).

A Comisión de convivencia de cada centro educativo, público ou privado concertado, deberá **constituírse no prazo de seis meses dende a entrada en vigor do Decreto.../2015.**

(Decreto.../ 2015 - Artigo 6.- A Comisión de Convivencia. Disposición transitoria terceira. Constitución desta)

A COMISIÓN DE CONVIVENCIA...

Funcións/actuacións da Comisión de convivencia:

- Elaborar o **Plan de convivencia** do centro e as demais actuacións derivadas do desenvolvemento, seguimento, avaliación e revisión deste, función que será asumida polo equipo directivo cando non estea constituída.
- Velar pola correcta aplicación do disposto na normativa existente en materia de convivencia e no Plan e normas de convivencia.
- Elevar ao Consello Escolar de cada centro e recoller na **memoria anual da Comisión de convivencia**, as iniciativas tendentes a previr e resolver conflitos de convivencia, mellorar a convivencia e fomentar o respecto mutuo e a tolerancia no centro educativo propostas polas escolas de nais e pais que se poidan crear no centro e se contemplen no Plan de convivencia.
- Posibles funcións, por delegación do Consello Escolar.

O EQUIPO DIRECTIVO E A CONVIVENCIA...

Ao EQUIPO DIRECTIVO do centro correspóndenlle as seguintes funcións/competencias:

- o Elaborar, de ser o caso, o Plan de convivencia do centro e as demais actuacións derivadas do desenvolvemento, seguimento, avaliación e revisión deste, así como as demais competencias da Comisión de convivencia, mentres non estea constituída.
- o Impulsar as actividades previstas no Plan de convivencia así como velar pola realización destas e polo cumprimento das normas de convivencia.

(Decreto.../ 2015 - Artigo 8.1.- O equipo directivo > Axentes responsables da convivencia escolar)

A PERSOA QUE EXERZA A DIRECCIÓN DO CENTRO EDUCATIVO E A CONVIVENCIA...

Funcións da DIRECCIÓN en materia de convivencia, ademais das competencias que lle atribúe o artigo 132 da Lei orgánica 2/2006:

- o ~~(Aprobar o Plan de convivencia)~~ e Garantir as condicións para que exista no centro un axeitado clima escolar que favoreza a aprendizaxe e a participación do alumnado.
- o Garantir o exercicio da mediación, a imposición de medidas correctoras e o desenvolvemento dos procesos e procedementos que estableza a normativa ao respecto.
- o Velar polo cumprimento das medidas correctoras por parte do alumnado.
- o A imposición das medidas correctoras, de conformidade co artigo 132.f) da LOE, que poderá delegar no xefe/a de estudos, no titor ou nun profesor, nos termos legalmente establecidos.

(Decreto.../ 2015 - Artigo 8.2 e 8.3.- O equipo directivo > Axentes responsables...)

A PERSOA QUE EXERZA A XEFATURA DE ESTUDOS DO CENTRO E A CONVIVENCIA...

Funcións/competencias da XEFATURA DE ESTUDOS como axente en materia de convivencia escolar:

- o Coordinar e dirixir as actuacións establecidas no Plan de convivencia do centro e nas normas de convivencia do centro.
- o Velar polo desenvolvemento coordinado e coherente das actuacións establecidas no Plan de convivencia e das actuacións relativas á mellora da convivencia reflectidas nos respectivos plans de acción titorial e de atención á diversidade do centro.
- o Promover o exercicio da mediación que se leve a cabo no centro.
- o Organizar a atención educativa ao alumnado ao que se lle suspendese o dereito de asistencia á clase, no marco do disposto nas normas de organización e funcionamento do centro.

(Decreto.../ 2015 - Artigo 8.4.- O equipo directivo > Axentes responsables...)

DOCUMENTOS
IMPORTANTES
DO CENTRO EN
MATERIA
DE CONVIVENCIA

DOCUMENTOS IMPORTANTES DO CENTRO EN MATERIA DE CONVIVENCIA

- **As NORMAS de ORGANIZACIÓN, FUNCIONAMENTO e CONVIVENCIA (NOFC)**, como documento institucional independente nos centros educativos
- **O PLAN DE CONVIVENCIA**, que incorpora as actuacións, programas e medidas para a mellora da convivencia no centros docentes
- **As NORMAS DE CONVIVENCIA**, que non son un documento independente senón que se incorporan aos dous documentos anteriores

DOCUMENTO IMPORTANTE 1

**AS NORMAS DE
ORGANIZACIÓN E
FUNCIONAMIENTO
(NOF, antes RRI)**

+ AS NORMAS DE CONVIVENCIA

LOMCE: NOFC

AS NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO (NOF)...

- As **NOF** serán públicas e os centros docentes facilitarán o seu coñecemento por parte de todos os membros da comunidade educativa. Recollerán, entre outras:
 - Organización dos espazos e dos tempos
 - Distribución dos recursos, para favorecer unha convivencia positiva no centro educativo.
 - Establecerán os procedementos de comunicación ás familias de:
 - Faltas de asistencia do alumnado ás clases e as correspondentes autorizacións ou xustificacións para os casos de ausencia cando estes sexan menores de idade non emancipados.
 - Outras comunicacións de interese: actividades complementarias e extraescolares, dereito e protección de imaxe...

AS NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO (NOF)...

- As Normas de Organización e Funcionamento **(NOF)** son un documento institucional independente nos centros educativos, pero con fundamento no seu **Proxecto Educativo (PEC)**, sendo as súas liñas xerais as que deban inspirar o seu desenvolvemento.
- As normas de organización e funcionamento de cada centro docente incluírán as **normas de convivencia** como garantía do cumprimento do **Plan de convivencia** que forma parte do **Proxecto Educativo**.

AS NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO (NOF)...

- A participación da comunidade educativa na elaboración das **NOF** é esencial polo tanto débense **impulsar os principios democráticos na práctica** e non só na aprendizaxe teórica.
- Contar con **puntos de vista diferentes** ao normativo non é negativo, pero estes **non deben contradicir a norma**, polo tanto é conveniente:
 - Aproveitar ao máximo a flexibilidade das disposicións e ampararse no principio de autonomía pedagóxica recoñecida na normativa existente para os centros educativos,
 - Ter en conta que apartarse da norma co pretexto de innovar anula a lexitimidade de quen pretende facer cumprir sen antes cumprir.

AS NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO (NOF)...

- Conxunto de normas relativas á organización e funcionamento do centro. Xorden da **participación e do consenso de toda a comunidade escolar** (alumnado, profesores, persoal de administración e servizos e nais e pais do alumnado)
- As **NOF** non se limitan a un **regulamento disciplinario** senón que son moito máis amplas. Ademais, deben abarcar todos os elementos da **organización** do centro e todo o relativo a **recursos e ordenación** destes.

EXEMPLO: UN POSIBLE ESQUEMA NOF

I. O CENTRO: Principios educativos. Natureza e características. Obxectivos.

II. ESTRUCTURA ORGANIZATIVA E FUNCIONAMIENTO DOS DIFERENTES ÓRGANOS. CANLES DE COORDINACIÓN (*Normativa + ROC*)

1. ÓRGANOS DE GOBERNO

- **Órganos executivos de goberno:** Equipo Directivo, Director/a, Vicedirector/a, Xefe/a de Estudos, Secretario/a
- **Órganos colexiados de goberno:** Consello escolar e procedemento de actuación (coas Comisións, entre estas a Comisión de convivencia) e o Claustro de profesores e procedemento de actuación.

2. ÓRGANOS DE COORDINACIÓN DOCENTE

- CCP, Dptos. Didácticos, **Departamento de Orientación**, Depto. actividades extraescolares e complementarias, ENDL, Coordinación de FCT, Titorías (PAT): Xunta de titores. Equipo docente grupo/nivel. Outros equipos de dinamización: Biblioteca, TIC, Programas internacionais, Convivencia....

EXEMPLO: UN POSIBLE ESQUEMA **NOF**

3. ÓRGANOS DE PARTICIPACIÓN, REPRESENTACIÓN E COLABORACIÓN SOCIAL

Órganos de representación e participación do alumnado: Representación do alumnado no Consello Escolar, Asociacións de alumnos/as, Xunta de delegados/as, Delegados/as e subdelegados/as de grupo e/ou curso

Órganos de representación e participación dos pais e nais: ANPAs, Escola de pais e nais / Escolas de familia.

Órganos de colaboración social: Convenios de colaboración con asociacións culturais ou entidades sen ánimo de lucro, coas Administracións locais, Convenios con empresas (FCT).

4. CANLES DE COORDINACIÓN ENTRE OS ÓRGANOS DE GOBERNO E DE COORDINACIÓN DOCENTE

Canle ordinario de participación da Dirección e Xefatura Estudos nos órganos de coordinación docente.

Canle da participación ordinaria e extraordinaria dos representantes de órganos de coordinación docente no Consello Escolar e no Claustro de profesores.

EXEMPLO: UN POSIBLE ESQUEMA NOF

5. ORGANIZACIÓN PRÁCTICA DA PARTICIPACIÓN DE TODOS OS MEMBROS DA COMUNIDADE EDUCATIVA E REPARTO DE RESPONSABILIDADES

- Canles de participación dos distintos sectores da comunidade educativa
- Canle de propostas ao Consello Escolar. Caixa de correos de suxestións (ou calquera outro canle que se considere oportuno).
- Atención a pais e nais de alumnos no seguimento educativo dos alumnos. Titorías. **Protocolo educativo para prevención e control do absentismo.**
- Procedemento para a atención de alumnos en caso de accidente.
- Atención dos alumnos en caso de enfermidade prolongada.
- Atención ordinaria e extraordinaria do alumnado que require medicamentos ou outras medidas sanitarias durante a xornada escolar.
- Asignación de outras responsabilidades diferentes ás sinaladas aos cargos directivos, xefes de Dptos., titores e profesores de garda.

EXEMPLO: UN POSIBLE ESQUEMA **NOF**

6. CRITERIOS E PROCEDEMENTOS GARANTES DE RIGOR E TRANSPARENCIA NA TOMA DE DECISIÓNS POR PARTE DOS ÓRGANOS DE GOBERNO E DE COORDINACIÓN DOCENTE EN PROCESOS IMPORTANTES DO CENTRO

- *Aspectos xerais*
 - Criterios
 - Procedementos
- *Escolarización do alumnado*
 - Criterios
 - Procedementos
- *Avaliación do alumnado (aspectos comúns e logo todas as concrecións por etapas educativas impartidas no centro)*
 - Criterios
 - Procedementos

EXEMPLO: UN POSIBLE ESQUEMA NOF

III. NORMAS DE CONVIVENCIA

A) DEREITOS E DEBERES DA COMUNIDADE EDUCATIVA

(*LEI 4/2011 e outras disposicións, e RD 732/1995 os referidos ao alumnado + OUTROS CONSIDEREMOS*)

■ DEREITOS E DEBERES DO ALUMNADO

- **Dereitos:** dereitos do alumnado en xeral, probas, cualificacións, reclamacións na avaliación do alumnado, instrucións para a realización de probas e exames, dereito á inasistencia colectiva á clase para o alumnado a partir do 3º Curso da ESO
- **Deberes:** deberes do alumnado en xeral, responsabilidade “civil e penal” dos alumnado maiores de idade, menores de idade. Outros aspectos atendendo á idade dos alumnos

■ DEREITOS E DEBERES DO PROFESORADO

- **Dereitos e Deberes**
- **Responsabilidade civil e penal dos funcionarios**
- **Incompatibilidades**
- **Faltas, sancións, procedemento disciplinario**

EXEMPLO: UN POSIBLE ESQUEMA NOF

III. NORMAS DE CONVIVENCIA

A) DEREITOS E DEBERES DA COMUNIDADE EDUCATIVA (CONT.)

■ DEREITOS E DEBERES DOS PAS

○ *Dereitos e deberes de:*

- ✓ Auxiliares administrativos
- ✓ Conserxes
- ✓ Persoal de limpeza
- ✓ Outro persoal laboral: Auxiliares educativos, vixilantes de comedor, coidadores, cociñeiros, axudantes de cociña...
- ✓ Persoal dependente de outras entidades ou empresas coas que se contratou o servizo

■ DEREITOS E DEBERES DAS NAIS E DOS PAIS DE ALUMNOS/AS

○ *Dereitos*

○ *Deberes*

EXEMPLO DUN POSIBLE ESQUEMA NOF

III. NORMAS DE CONVIVENCIA

B) NORMAS DE CONVIVENCIA

- Aspectos xerais da convivencia no centro e normas que garanten a execución do Plan de convivencia contemplado no PEC.
- Actividades prohibidas/non permitidas.
- **Condutas contrarias ás normas de convivencia do centro. O procedemento corrector.**
- Incumprimento das normas. Responsabilidade de reparar danos.
- **O procedemento conciliado. A mediación.**
- Normas para “a organización” e o uso das instalacións, espazos, recursos e servizos educativos do centro e a circulación de persoas.
- **A indumentaria persoal**
- As mochilas, os maletíns, os bolsos, as carpetas e outros obxectos similares.
- As videocámaras, as máquinas fotográficas, “vídeos”, e demais medios de gravación visual o acústica. Os “videoxogos” e outros aparatos similares.
- **A regulación do uso dos teléfonos móbiles.**

EXEMPLO DUN POSIBLE ESQUEMA NOF

IV. OS SERVIZOS EDUCATIVOS COMPLEMENTARIOS E O SEU FUNCIONAMENTO (*Normativa propia*)

- O comedor escolar.
- O transporte escolar.

V. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS, ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES E OUTRAS ACTIVIDADES NON DOCENTES. (*Normativa + ROC*)

- Actividades complementarias.
- Actos académicos.
- Actividades culturais.
- Actividades extraescolares.
- Actividades de participación do centro.
- Actividades de asociacións de alumnos, de pais e nais de alumnos, de corporacións, entidades sen ánimo de lucro, etc.
- Outras actividades. Actividades artísticas nas Escolas de Arte.
- Normas sobre asistencia a actividades fora do recinto escolar.

EXEMPLO DUN POSIBLE ESQUEMA NOF

VI. VENTA DE PEQUEÑOS OBJETOS E OUTROS ASPECTOS DE AUTONOMÍA DE GESTIÓN ECONÓMICA. (*Normativa + ROC*)

- Prezos por fotocopias, chamadas telefónicas, fax, etc.
- Venta de pequenos produtos obtidos directamente de actividades lectivas
- Servizos por produtos obtidos directamente a través de actividades lectivas, educativas e similares
- Máquinas expendedoras de produtos.
- Aportacións voluntarias por actividades lúdicas.
- Rifas e outros ingresos que requiren autorización de outras administracións distintas á educativa.
- Utilización de instalacións e dependencias do centro por persoas ajeas á comunidade educativa sen afección ás actividades do centro educativo.

EXEMPLO DUN POSIBLE ESQUEMA NOF

VII. RECLAMACIÓNS POR RESPONSABILIDADE DO CENTRO EDUCATIVO.

- Información sobre reclamacións por responsabilidade patrimonial ou responsabilidade civil.
- Procedemento de reclamación.

VIII. RELACIÓNS EXTERIORES DO CENTRO EDUCATIVO.

- Relacións co Concello.
- Organización das actuacións para a relación do centro con outras institucións do contorno.

IX. MEDIOS E FORMAS DE DIFUSIÓN Á COMUNIDADE EDUCATIVA.

- Información do titor e dos profesores ao inicio de cada curso escolar nas horas asignadas ao efecto (PAT) e/ou nas primeiras clases.
- Información do equipo directivo nas sesións ou reunións cos membros da comunidade educativa.
- Circular ou “folla informativa” ao comezo de cada curso escolar.

EXEMPLO DUN POSIBLE ESQUEMA NOF

X. PROTOCOLOS DE COMUNICACIÓN AOS SERVIZOS SOCIAIS PARA OS MENORES EN SITUACIÓN DE DESPROTECCIÓN.

- ❑ Entre outros o *“Protocolo educativo para a prevención e o control do Absentismo escolar en Galicia”*
- ❑ *** *Existen outros Protocolos para a denuncia de maltrato infantil da Consellería de Benestar*

XI. PROCEDEMENTO DE DIFUSIÓN, APLICACIÓN, REVISIÓN DAS NOF.

- ❑ **Difusión**
 - Difusión das NOF. Depósito de copias dilixenciadas en dependencias do centro e entrega de exemplares a representantes dos sectores educativos.
 - Difusión dos Dereitos e Deberes do alumnado e demais normas de xeral aplicación aos distintos sectores educativos.
- ❑ **Procedemento para a aplicación**
 - Data e procedemento de aplicación
- ❑ **Revisión e participación**
 - Calendario de revisión.
 - Procedemento de participación da comunidade educativa.

AS NORMAS DE CONVIVENCIA...

- As normas de convivencia, que serán elaboradas polos centros docentes, terán como obxectivo fundamental desenvolver **unhas relacións positivas entre os diferentes membros da comunidade educativa** para lograr un **clima escolar** axeitado que facilite o logro dos obxectivos educativos e o **éxito escolar**.
- En particular, as normas de convivencia de cada centro docente:
 - Concretarán os **dereitos e deberes** do alumnado.
 - Establecerán as **condutas contrarias á convivencia e as correccións** que lle correspondan polo seu incumprimento, de acordo co previsto na normativa.

AS NORMAS DE CONVIVENCIA...

- Poderán incluír **previsións sobre a vestimenta do alumnado** no centro docente ou o xeito de presentarse neste, orientadas a garantir que non atenten contra a súa dignidade, non supoñan unha discriminación por razón de sexo ou un risco para a súa saúde ou integridade persoal, e a dos demais membros da comunidade educativa, ou non impidan ou dificulten a normal participación do alumnado nas actividades docentes.
- Así mesmo, **prohíbese o uso de teléfonos móbiles e outros dispositivos electrónicos** como mecanismos de comunicación **durante os períodos lectivos.** **Excepcionalmente,** os centros poderán establecer **normas** para a correcta **utilización como ferramenta pedagóxica.**

AS NORMAS DE ORGANIZACIÓN E FUNCIONAMENTO (NOF)

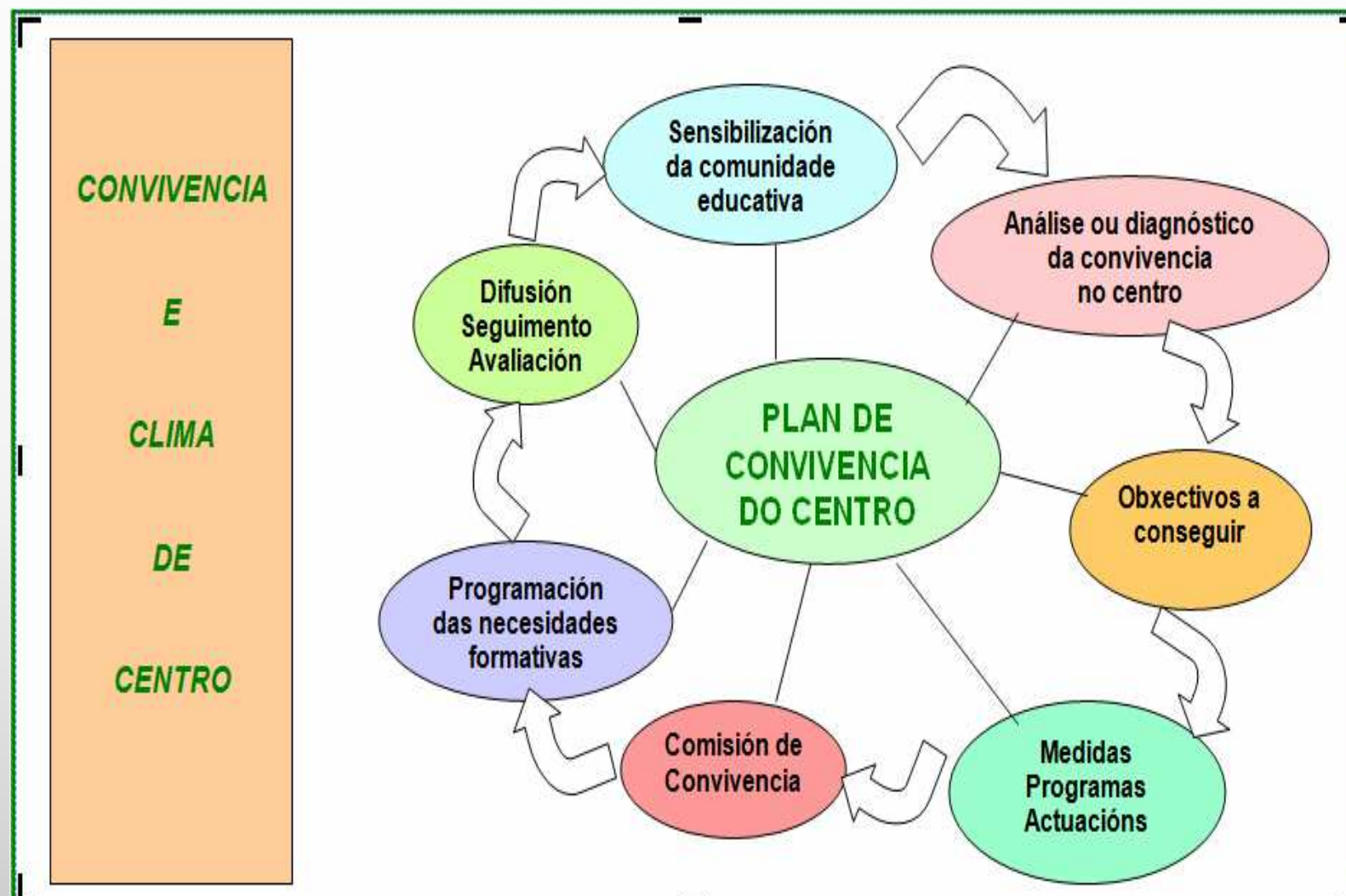
+ AS NORMAS DE CONVIVENCIA

- As normas de convivencia do centro, logo da súa aprobación, serán de **obrigado cumprimento para toda a comunidade educativa** e estarán recollidas no Plan de convivencia do centro.
- A través da Comisión de convivencia velarase polo **cumprimento** das normas establecidas.
- Deberán levarse a cabo as actuacións necesarias para **difundir as normas de organización e funcionamento e as normas de convivencia** na comunidade educativa.

DOCUMENTO IMPORTANTE 2

**O PLAN
DE
CONVIVENCIA
+ AS NORMAS DE CONVIVENCIA**

O PLAN DE CONVIVENCIA DO CENTRO

EIXE DA CONVIVENCIA NO CENTRO: O PLAN DE CONVIVENCIA

o Documento chave no que se articula a convivencia escolar do centro:

- Liñas xerais do modelo de convivencia a implantar
- Principio de igualdade entre mulleres e homes
- Necesidades con base nun diagnóstico
- Obxectivos específicos
- Normas que regulan a convivencia
- Directrices básicas e actuacións a realizar, incluíndo a mediación na xestión dos conflitos, e contera actuacións preventivas, reeducadoras e correctoras
- Proxecto de reflexión e pensamento
- Incluído no Proxecto Educativo de cada centro
- Considerará os fins e principios establecidos na Lei 4/2011 e normativa que a desenvolva

PROCESO DE ELABORACIÓN DO PLAN DE CONVIVENCIA

- **Reflexión previa sobre cuestións básicas: ?**
 - **Non improvisamos.-** Facemos unha boa planificación
 - **Necesitamos tempo.-** Para pensar e traballar individualmente e por equipos, analizar, avaliar...
 - **Necesitamos espazos.-** Despachos, salas reunións, entrevistas, respectar uso espazos, importancia do tema...
 - **Necesitamos gañas.-** Camiñar na mesma dirección, cultura de colaboración e axuda, compartir...
 - **Amosamos o noso compromiso.-** Non mirar cara outro lado por incomodo que sexa, corrixir, evitar abandonar...
 - **Contamos con apoios.-** Feitos positivos+agradables, confianza mutua no traballo, ser guías, axudar a resolver, potenciar a formación...

PROCESO DE ELABORACIÓN DO PLAN DE CONVIVENCIA (CONT.)

○ Reflexión previa sobre cuestións básicas: ?

- **Participamos todos.-** Cremos na capacidade de transformación, dereito e deber, implicación persoal e profesional, evitamos exclusión, busca de solucións...
- **Apostamos por unha dirección colexiada.-** Conxunto de persoas, compatibles coa convivencia democrática...
- **Crems profundamente nas persoas.-** Alumnado, familias, compañeiros, profesionalidade, propia capacidade, influencia no alumnado, respectamos e nos respectan...
- **Preguntámonos pola nosa implicación/resistencia.-** Actitudes cara ao alumnado, competencia e planificación docente, criterio claro nas decisións...

ESTRUTURA DO PLAN DE CONVIVENCIA

(DOCUMENTO CON ORIENTACIONES PARA A SÚA ELABORACIÓN)

POSIBLE ESQUEMA PLAN CONVIVENCIA

1. INTRODUCCIÓN

(contextualización do tema e normativa)

2. PROCESO DE ELABORACIÓN DO PLAN DE CONVIVENCIA

2.1. Sensibilización da comunidade educativa

2.2. Análise e diagnóstico da situación do contexto

* **Proximamente:** Aplicación informática con Cuestionarios dirixidos a todos os membros da comunidade educativa para detectar os puntos fortes e os débiles

2.3. Concreción do Plan

- 2.3.1. Obxecto, fins e principios do plan
- 2.3.2. Obxectivos específicos (derivados da análise previa)
- 2.3.3. Actuacións, medidas ou programas

POSIBLE ESQUEMA

PLAN CONVIVENCIA

2.3. Concreción do Plan

2.3.3. Actuacións, medidas ou programas

A) Organización XERAL da convivencia do centro

1. Normas de convivencia do centro (incluirán dereitos e deberes)

2. Condutas contrarias á convivencia e a súa corrección

3. Comisión de convivencia

4. Aula de convivencia inclusiva

5. Protocolos e programas específicos

5.1. Protocolo de acoso escolar

5.2. Protocolo de mediación

5.3. Protocolo de procedemento conciliado

5.4. Programa que contribúa á adquisición de habilidades e competencias sociais

6. Escola de nais e pais

POSIBLE ESQUEMA

PLAN CONVIVENCIA

2.3. Concreción do Plan

2.3.3. Actuacións, medidas ou programas (CONT.)

B) Actuacións ANUAIS do plan de convivencia

1. *Concreción das actuacións*
2. *Relación entre as actuacións do plan de convivencia e outros documentos do centro (PEC, NOF, PAD e PAT)*
3. *Os responsables das actuacións*
4. *A temporalización*
5. *Os recursos*
6. *Os indicadores de logro e os instrumentos de avaliación*

2.3.4. Mecanismos de coordinación e colaboración no desenvolvemento do plan

2.3.5. Seguimento, avaliación e propostas de mellora do plan

2.3.6. Difusión do plan

CONCRECIÓN DO PLAN DE CONVIVENCIA CONSOANCIA COAS ACTUACIÓNS DO DEPARTAMENTO DE ORIENTACIÓN (DO)

- **Funcións/actuacións da comisión de convivencia** (artigo 6 e outras que se consideren)
- **Posibilidade de asesoramento / colaboración:** Departamento orientación centro, profesorado titor, EOE, educadores sociais concello, asociacións sectores, outros profesionais específicos...
- **Plan de reunións/xuntanzas mínimas:** 3 xuntanzas ordinarias anuais (unha por trimestre), necesarias extraordinarias convocadas por presidencia iniciativa propia ou proposta de 1/3 membros.

CONCRECIÓN DO PLAN

○ **Aula de convivencia inclusiva: funcionamento**

- Normativa reguladora: Circular 8/2009 at.diversidade ESO, art. 8 Decreto 229/2011 at.diversidade, art.19.3 Lei 4/2011 e art. 25 Decreto __/2015
- **Que son?:** Aulas, de convivencia inclusiva, para o alumnado que, como consecuencia da imposición de medidas correctoras, estivese temporalmente privado do seu dereito de asistencia ao centro. Son **non estables** e, de ser o caso teñen a finalidade de **substituír o tempo de expulsión**, con apoios e formación específica, e buscan a mellor reincorporar do alumnado á súa propia aula no menor tempo posible. Establecerase no Plan de convivencia un **protocolo para a súa organización e funcionamento**.
- **Obxectivo desta aula:** converterse nunha alternativa á expulsión do centro para aquel alumnado sancionado con esta medida.

CONCRECIÓN DO PLAN

Cont... Aula de convivencia inclusiva:

o **Obxectivos e finalidades** **antes** da posta en marcha desta aula (*exemplos*):

- Axudar a adquirir unha boa disposición cara ás tarefas escolares e compensar as carencias que lles impiden a algúns alumnos ou alumnas a súa inclusión escolar.
- Reconstruír e favorecer a súa autoestima e as habilidades de pensamento reflexivo e de autocontrol.
- Favorecer no alumnado a comprensión do alcance que teñen as súas condutas para si mesmo e para os demais e a importancia da responsabilidade das súas accións, pensamentos, sentimentos e comunicacións cara aos demais.
- Habilitar un espazo que lle proporcione ao alumnado as condicións necesarias para reflexionar sobre a súa conduta contraria ás normas de convivencia, o seu comportamento en determinados conflitos e sobre como afecta todo iso ao desenvolvemento das clases.

CONCRECIÓN DO PLAN

Cont... Aula de convivencia inclusiva:

- **Derivación e actuacións na aula:** respectarán a proporcionalidade coa conduta do alumnado e deberá contribuír á mellora do seu proceso educativo.
- **Aspectos incluírá o Plan:**
 - **Creación:** disposición ou dispoñibilidade profesorado para atención.
 - **Proceso de derivación:**
 - Impostas medidas correctoras/reeducadoras impidan actividades lectivas.
 - Resolución motivada da dirección do centro: decisión, motivo, nº días, nº horas, actividades formativas e de reflexión a facer... Asesoramento XDO.
 - Trámite audiencia e comunicación resolución (escrita e entrevista): familia, titor/a, responsables aula e comisión de convivencia.
 - Condicións para atención: compromiso implique traballar obxectivos aula
 - **Responsables da aula:** coordinados profesorado titor (encargado seguimento evolución e comunicación familia) e equipo docente.

CONCRECIÓN DO PLAN

Cont... Aula de convivencia inclusiva:

- **Gardas específicas:** establecidas por XE, entre **todo** profesorado do centro.
- **Horario e condicións funcionamento aula:** horario como calquera aula do centro. Condicións **nº máximo** de:
 - Veces que un alumn@ pode ser derivado
 - Días e/ou horas ao día de atención
 - Alumnado atender simultaneamente nesta
 - Outras
- **Localización aula/instalacións:** tamaño reducido (atencións puntuais), mobiliario disposto para diálogo e reflexión, localización accesible, cálida, próxima a cargos directivos ou sala profesorado (carácter formal), percibida como lugar para aprender a convivir.
- **Material didáctico para o seu funcionamento:** Xefatura do Departamento de Orientación para as actividades de reflexión e Dptos. Didácticos actividades formativas.

CONCRECIÓN DO PLAN

Cont... Aula de convivencia inclusiva:

- o **ALUMNADO:** perfil/ criterios (reincidente, condutas disruptivas clase, dificultades autocontrol e disposición cara tarefas escolares, expulsión non favoreza corrección conduta...), **actividades** (específicas aprendizaxes básicas do curso, dirixidas reflexión, programa habilidades e competencia sociais).
- o **PROFESORADO:** nomeamento (todo, colaboración DO), **horario** (garda e horario regular de obrigada permanencia no centro), **actuacións** (profesor que remite establece tarefas+corrixe+avalía, profesor aula convivencia supervisa execución proposto e colaboración coa XDO actuacións reflexión e programa habilidades e competencia sociais conxunto profesorado e familia).
 - **DO:** responsable programar actividades reflexión e programa hbs. e competencia sociais. Colaborar Comisión C., CCP, criterios pedagógico
 - **DPT.Didácticos:** incluír Programación actividades formativas, serán adaptadas, para entregar profesorado encargado aula.

CONCRECIÓN DO PLAN

○ **Protocolos e programas específicos**

No Plan de convivencia poderán incluírse cantos protocolos se consideren oportunos e necesarios para a mellora da convivencia en cada centro educativo, pero hai unha serie de protocolos que pola súa importancia cómpre incluír:

- Protocolo de acoso escolar e ciberacoso
- Protocolo ou programa de mediación
- Protocolo de procedemento conciliado
- Programa que contribúa á adquisición de habilidades e competencias sociais

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

○ **Protocolo de acoso escolar e ciberacoso**

- Instrucións do 17 de xuño de 2013, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa polas que se traslada o **Protocolo Xeral de Prevención, Detección e Tratamento do Acoso Escolar e Ciberacoso** nos centros sostidos con fondos públicos da comunidade autónoma de Galicia.

Adaptar ás necesidades do centro este Protocolo ofrecido pola Consellería de Cultura, Educación e O.U., así como os seus Anexos para facilitar e axilizar o seu desenvolvemento.

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

○ **Protocolo de mediación**

- **Normativa:** art. 8.1.g) e art. 10 Lei 4/2011 e art. 26 Decreto__/2015
- **Definición:** Mediación é unha estratexia de intervención imparcial para a resolución de conflitos, na que unha terceira persoa axuda as partes implicadas a alcanzar un acordo satisfactorio para ambas as dúas. Aborda os conflitos dun modo cooperativo e favorece a aprendizaxe de habilidades e competencias sociais.
- **Estratexia preventiva, resolutiva e reparadora** na xestión de conflitos, independente dos procedementos correctores das condutas gravemente prexudiciais para a convivencia.
- Non substitúe as normas de convivencia.

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

Cont... **Protocolo de mediación**

- **Plan convivencia** (art. 26 Decreto__/2015): directrices para creación **Equipos de Mediación**, características do funcionamento, pautas actuación para derivar un caso de conflito cara a mediación.
 - **Selección persoas mediadoras** (Decreto_2015): funcións comisión (art. 6.4.e), funcións Equipo D (art. 8.2.b) e funcións XE (art. 8.2.c)
 - **Potenciación da mediación** (art. 11.2 Decreto_2015)
 - **Obxectivos do Plan** (art. 12.f) Decreto_2015)
 - **Medidas en conflitos** (art. 15.4 Decreto_2015)
 - **Formación en mediación** (art. 22.2 e art. 46.4 Decreto_2015)
- **Características da mediación:** voluntariedade, imparcialidade ou neutralidade da persoa mediadora, compromiso e confidencialidade.

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

Cont... **Protocolo de mediación**

o Estrutura básica dun protocolo para implantar programa de mediación:

- Servizo de mediación
- Protocolo de actuación mediadora
- Elementos do **Programa** de mediación
- **Conflictos susceptibles ou non de mediación: EXEMPLOS**

Permiten a mediación	NON permiten a mediación
As relacións e/ou o vínculo son importantes para as partes (rompen as relacións por rumores, insultos, situacións que parecen inxustas, amizades deterioradas...). Necesariamente as partes comparten comúns. Non existe un desequilibrio especial e de capacidades comunicativas e de personalidade entre as partes. Cando o alumnado en conflito recoñeza a súa responsabilidade e estea disposto a chegar a un acordo. Existencia de equipos de mediación estables e ben estruturados. As partes así o desexan e a normativa preveo. Outros.	Comisión dalgunha das condutas gravemente prexudiciais para a convivencia. Estes conflitos requiren outras intervencións e, polo tanto, no caso de que un conflito desta índole chegase ao servizo de mediación do centro, este debe derivalo aos órganos competentes do centro para resolver. Cando as diferenzas ou desequilibrio entre as partes en conflito sexan insalvables ou a desaconsellen. No caso de que o mesmo alumno utilice reiteradamente o proceso de mediación durante o mesmo curso escolar sen obter resultados positivos (non se cumpriu co pactado). Falta de confianza e credibilidade no proceso da mediación. As partes non desexan ir á mediación. Outros.

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

○ **Protocolo de procedemento conciliado**

- **Normativa:** art. 20 Lei 4/2011 e art. 46, 49 a 51 Decreto_2015
- Elaborar un protocolo para a aplicación deste procedemento:
 - Obxectivos do procedemento conciliado
 - Requisitos
 - Casos nos que **NON** procede o procedemento conciliado
 - Características do procedemento conciliado
 - **Desenvolvemento do procedemento conciliado:** reunión inicial, responsabilidades dos intervenientes, posibilidade de intervención dunha persoa mediadora (establecido nas NOF), constancia escrita de medidas e acordos, finalización con acordo ou desacordo (continúa procedemento común).

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

○ Programa que contribúa á adquisición de habilidades e competencias sociais

- **Normativa:** art. 19 Lei 4/2011 e art. 24 Decreto_2015
- **Conxunto de hábitos ou estilos (comportamentos, pensamentos e emocións):** asertividade, empatía, saber escoitar, definir un problema, avaliación de solucións, negociación, capacidade de desculpa...
- **Programas que establecen os 3 niveis fundamentais de actuación da titoría:** ensinar a ser persoa, ensinar a comportarse, ensinar a convivir.
- **Competencias socioemocionais,** permiten: mellorar o clima de convivencia da aula/centro, favorecer o rendemento académico, mellorar as relacións interpersoais...

CONCRECIÓN DO PLAN

Protocolos e programas específicos

Cont... Programa que contribúa á adquisición de habilidades e competencias sociais

○ **Requisitos para a posta en marcha:**

- Concienciación de todo o centro educativo
- Implicación máxima dos diferentes órganos (DO, Eq.Directivo, profesorado titor, resto profesorado, alumnado)
- Accións formativas
- Actuacións globais, prolongadas no tempo, intervencións repetidas distintas etapas dos destinatarios, extrapolación ás relacións interpersoais en diferentes contextos

○ **Estrutura tipo dun programa:** marco teórico, contextualización, obxectivos xerais, obxectivos específicos, contidos, metodoloxía e estratexias de intervención, actividades enfocadas a adestrar, avaliación do programa.

CONCRECIÓN DO PLAN

○ Escola de nais e pais

- **Normativa:** art. 1 normas básicas de participación familias, art. 4 principios e fins participación, art. 6 dereitos e deberes nais/pais, art. 31 procedemento consulta e participación directa e **disposición adicional sexta** posibilidade da súa promoción, **disposición adicional sétima da Lei 4/2011** impulso para a creación destas; ademais nos art. 6.2 representantes familias, art. 18.3 procedementos de comunicación coas familias, art. 21.a) acollida alumnado e familias, art. 22 formación conxunta en convivencia, art. 24 colaboración en programas de habilidades e competencias sociais, e **específicamente art. 27 Decreto_2015.**
- O **Plan de convivencia** de cada centro recollerá, de ser o caso, a **creación** da escola de nais e pais do centro e:
 - Finalidade desta escola
 - Compromisos dos pais/nais/titores legais referidos á convivencia

CONCRECIÓN DO PLAN

○ Actuacións ANUAIS do Plan de convivencia

- **Concreción anual do Plan de convivencia**, parte da PXA, deberá explicitar, en función das necesidades que teña o centro educativo, para cada un dos obxectivos específicos que se marque:
 - Concreción das actuacións.
 - **Relación entre as actuacións do plan de convivencia e outros documentos do centro.**
 - Os responsables das actuacións.
 - A temporalización.
 - Os recursos.
 - Os indicadores de logro e os instrumentos de avaliación.

CONCRECIÓN DO PLAN

Cont... Actuacións ANUAIS do Plan de convivencia

- **Base das actuacións:** coñecer diferentes puntos de vista, clarificar e avaliar situación inicial, potenciando as positivas e favorecedoras da convivencia.
- **Medidas**, en función do diagnóstico e análise, **tipoloxías (1):**
 - M1. Organización.
 - M2. Formación.
 - M3. Relacións interpersoais.
 - M4. Intervención directa.
 - M5. Difusión.
 - M6. Relacións entre o plan de convivencia e as normas de organización e funcionamento (NOF).
 - M7. Relacións entre o plan de convivencia e o plan de acción tutorial (PAT).
 - M8. Relacións entre o plan de convivencia e o plan de atención á diversidade (PAD).

CONCRECIÓN DO PLAN

EXEMPLIFICACIÓNS DE ACTUACIÓNS E MEDIDAS:

- M1. ORGANIZACIÓN.-** Revisar as estratexias e procedementos de información, participación e toma de decisións utilizadas nos órganos unipersoais e colexiados do centro para mellorar as estruturas e canles de participación.
- M2. FORMACIÓN.-** Promover desde a comisión de convivencia e asociación de nais e pais actividades informativas e formativas para nais e pais en relación cos temas de convivencia.
- M3. RELACIONS INTERP.-** Coidar as relacións entre o profesorado e do profesorado coas familias, de xeito que constitúan un modelo para as relacións entre o alumnado.
- M4. INTERVENCIÓN DIRECTA PROBLEMAS.-** Rexistrar os conflitos que se producen no centro co fin de ter unha visión real da convivencia no centro que permita, fundamentándose na evidencia, introducir as modificacións necesarias para a regulación da convivencia do centro.
- M5. DIFUSIÓN.-** Informar as nais/pais/titores legais reunións de inicio de curso sobre o Plan Convivencia e NOF, entregando dípticos resumo.

CONCRECIÓN DO PLAN

EXEMPLIFICACIÓNS DE ACTUACIÓNS E MEDIDAS:

- M6. RELACIÓN PLAN/NOF.-** Incorporar, entre os deberes do alumnado, aqueles que teñen que ver con tolerancia e respecto á liberdade, á integridade e á dignidade de toda a comunidade educativa; coa non discriminación; coa implicación na vida do centro e na consecución dun clima axeitado de estudo; co respecto ás normas de organización, convivencia e disciplina; coa asistencia regular á clase; o coidado dos recursos e instalacións...
- M7. RELACIÓN PLAN/PAT.-** Fomentar a integración do novo alumnado e profesorado, desenvolvendo accións que favorezan a adaptación dos novos alumnos e alumnas, profesores e profesoras, e a súa interacción co resto do alumnado e do profesorado.
- M8. RELACIÓN PLAN/PAD.-** Desenvolver medidas e actuacións de tipo curricular, relacional e organizativo para promover a convivencia, a non discriminación e o respecto polas diferenzas.

CONCRECIÓN DO PLAN

RESPONSABLES DAS ACTUACIÓNS (exemplos):

- Comisión de convivencia.
- Equipo directivo, ou calquera dos seus membros de xeito individual.
- Departamento de orientación, ou calquera dos seus membros de xeito individual.
- Equipo de titores/as (PAT), ou calquera profesor titor individualmente.
- CCP / Consello escolar / Claustro profesores
- Departamentos didácticos / Equipos de ciclo.
- Profesorado titor / Profesorado especialista / Profesorado en xeral.
- Equipo de mediación, ou calquera dos seus membros de xeito individual.
- Inspección educativa.
- Axentes externos ao centro (outras administracións, asociacións, fundacións, ONG...) deberán explicitarse.
- Outros.

CONCRECIÓN DO PLAN

TEMPORALIZACIÓN (exemplos):

- Primeiro trimestre do curso.
- Primeiro trimestre do curso.
- Primeiro trimestre do curso.
- Varias mensuralidades (bimestre, semestre...).
- No mes de
- Día... (data concreta).
- Outros.

** Posibilidade de concretar o horario nalgunhas das actuacións*

CONCRECIÓN DO PLAN

RECURSOS (exemplos):

- Documentos do centro: PEC, PAT, PAD, NOF, plan de convivencia, protocolos (de acoso escolar, de mediación...), normas de convivencia...
- Programacións didácticas.
- Estratexias metodolóxicas: aprendizaxe cooperativa, traballo en grupo...
- Programas específicos de traballo (habilidades sociais, técnicas de traballo intelectual...).
- Materiais elaborados polo propio centro para traballar a convivencia.
- Recursos materiais mercados polo centro para traballar a convivencia.
- Inspección educativa.
- Equipo de mediación (de existir).
- Escola de nais e pais (de existir).
- Servizos externos ao centro (servizos sociais e de saúde, xurídicos, de seguridade cidadá...).
- Outros.

CONCRECIÓN DO PLAN

INDICADORES DE LOGRO E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

- Para evidenciar o éxito obtido nas distintas accións é preciso seleccionar indicadores de logro. Os indicadores deben ser claros, simples e co obxectivo de acadar unha mellora.
- Medimos os indicadores con distintos instrumentos avaliación:
 - Cuestionarios para o alumnado, profesorado e familias ou outros instrumentos acordados.
 - Anotacións.
 - Instrumentos de autoavaliación para o alumnado.
 - Informes dos titores e equipo directivo.
 - Informes da comisión de convivencia e consello escolar.
 - Reproducións de calquera tipo.
 - Diarios.
 - Entrevistas.
 - Cuestionarios.
 - Memoria final de curso, incluíndo valoracións de todos os implicados sobre as repercusións das medidas adoptadas na vida do centro.
 - Outros.

M7. Algunhas das relacións entre o plan de convivencia e o plan de acción tutorial (PAT)

Exemplificación de actuacións

O labor docente non pode realizarse á marxe dunha acción tutorial permanente, e nesta tarefa, encomendada na súa maior parte ao profesorado tutor, ten que implicarse toda a comunidade educativa co PEC como guía.

Desde esa consideración da acción tutorial, con máis razón se perciben as conexións entre o plan de convivencia e o plan de acción tutorial. Se, como indican algúns autores e autoras, para ser un bo profesor ou unha boa profesora é necesario ser comprensivo, aberto, flexible, bo observador, amable; estar sempre dispoñible; saber escoitar, axudar, motivar, valorar e criticar; máis necesario é todo isto, se cabe, para educar na convivencia.

En consecuencia, o desenvolvemento dun plan de convivencia debe considerar accións para realizar desde o plan de acción tutorial, é dicir, deben facerse explícitas actuacións promotoras de valores democráticos de convivencia, de cultura de negociación e diálogo, de cultura de paz. Polo tanto, debe incorporar nos seus obxectivos e nas súas actuacións, cos matices e gradacións en función dos destinatarios—alumnado, familias, profesorado—, referencias explícitas a eses valores que se poden traducir, no bloque dos obxectivos do PAT, en:

- M7.1. Coñecer e valorar as características do grupo de alumnos e alumnas, tanto desde o punto de vista persoal, como no relativo á competencia curricular, ás estratexias de aprendizaxe, á motivación, aos intereses, ás preocupacións e inquedanzas, ás relacións persoais; coa finalidade de producir as respostas educativas adecuadas.
 - Revisión do expediente persoal de cada alumno e de cada alumna, para un previo coñecemento da súa realidade.
 - Información ao departamento de orientación, sobre o alumnado que presenta desaxustes no seu comportamento, incluído o rendemento académico.
 - Disposición para atender e orientar as diferentes inquedanzas do alumnado.
- M7.2. Fomentar a integración do novo alumnado e profesorado, desenvolvendo accións que favorezan a adaptación dos novos alumnos e alumnas, profesores e profesoras, e a súa interacción co resto do alumnado e do profesorado.
 - Elaboración de programas de acollida.
 - Desenvolvemento das accións previstas no programa de acollida do alumnado de nova incorporación (durante o proceso de admisión, durante a matriculación, durante a incorporación, nas transicións de etapa...).
 - Desenvolvemento das accións previstas no programa de acollida do profesorado de nova incorporación (ao comezo do curso e ao longo del).
- M7.3. Contribuír á formación integral do alumnado, en sintonía cos principios de tolerancia, igualdade, respecto, solidariedade e paz, e cara á participación razoada e responsable na toma de decisións e na solución dialogada dos conflitos.

RELACIÓN PLAN DE CONVIVENCIA E PAT

EXEMPLO DE MEDIDAS

M7. Algunhas das relacións entre o plan de convivencia e o plan de acción tutorial (PAT) (cont.)

Exemplificación de actuacións

- M7.4. Promover a participación das familias no labor formativo, asesorándolas e informándolas daquilo que precisen e demanden, en especial, da importancia da estimulación dos fillos e das fillas, da promoción da súa autonomía, dos valores que hai que considerar, da relación familia-alumnado-profesorado e de todo aquilo relacionado co proceso de ensino-aprendizaxe, e coa formación dunha sociedade para a convivencia democrática.
 - Informar o alumnado e as familias ao comezo do curso sobre a vida no centro, especialmente dos principais aspectos que figuran na NOF e na programación xeral.
 - Establecer un horario semanal de atención individual ás familias que posibilita a participación.
 - Planificar reunións xerais coas familias e das temáticas que se van abordar.
 - Asesorar as familias sobre o seu papel no proceso de maduración e desenvolvemento dos seus fillos e fillas. Elaboración e difusión de documentos informativos sobre a infancia, adolescencia, relacións persoais, educación afectivo-emocional etc.
 - Informar o alumnado e as familias, ao comezo do curso sobre a vida no centro, especialmente dos principais aspectos que figuran na NOF e na programación xeral.
- M7.5. Deseñar e desenvolver, en colaboración co departamento de orientación, algún programa facilitador da detección precoz de dificultades de convivencia e de relación.
- M7.6. Establecer unha liña de coordinación entre o equipo docente, especialmente no que atinxe os aspectos metodolóxicos.
- M7.7. Unificar medidas e procedementos de intervención e modelos de informes.
- M7.8. Establecer unha liña de coordinación entre os distintos niveis, ciclos e etapas.
- M7.9. Controlar a puntualidade e o absentismo e informar puntualmente a xefatura de estudos e a familia.
- M7.10. Colaborar co departamento de orientación nos programas previstos para cada nivel e ciclo, especialmente na posta en marcha das medidas de atención á diversidade.
- M7.11. Incorporar a convivencia aos aspectos que se deben incluír nas sesións de avaliación dos grupos.
- M7.12. Informar trimestralmente o consello escolar da situación da convivencia no centro.
- M7.13. Incorporar un informe sobre a convivencia á memoria anual de cada curso.

RELACIÓN PLAN DE CONVIVENCIA E PAD

EXEMPLO DE MEDIDAS

84

M8. Algunhas das relacións entre o plan de convivencia e o plan de atención á diversidade (PAD)

Exemplificación de actuacións

No Plan xeral de atención á diversidade (PAD), regulado no Decreto 229/2011, concretaranse todas as actuacións e medidas de atención á diversidade que un centro educativo diseña e desenvolve para axeitar a resposta educativa ás necesidades da totalidade do seu alumnado.

No PAD, e referido ao plan de convivencia, concretaranse aspectos básicos para a convivencia do centro como:

- M.8.1. Desenvolver medidas e actuacións de tipo curricular, relacional e organizativo para promover a convivencia, a non discriminación e o respecto polas diferenzas.
- M.8.2. Optimizar a organización dos recursos do centro para dar resposta ás necesidades de todo o alumnado e en particular daquel con necesidade específica de apoio educativo.
- M.8.3. Elaborar as liñas de colaboración con pais/nais e con diferentes servizos externos ao centro para lle dar resposta á diversidade.
- M.8.4. Concretar e desenvolver os principios de atención á diversidade nas decisións de carácter pedagógico, organizativo e de xestión do centro.
- M.8.5. Establecer procedementos para a escolarización e atención do alumnado procedente do estranxeiro.
- M.8.6. Organizar as medidas ordinarias e extraordinarias de atención ao alumnado con necesidades específicas de apoio educativo para contribuír á consecución das competencias básicas e dos obxectivos das diferentes etapas e ensinanzas.

CONCRECIÓN DO PLAN

EXEMPLO DE ACTUACIÓN E CONCRECIÓN ANUAL DO PLAN: M7.- RELACIÓN PLAN CONVIVENCIA+PAT

OBXECTIVO	ACCION/ACTUACION	RESPONSABLE (COMPROMISO)	TEMPORALIZACION E RECURSOS	INDICADORES DE LOGRO / CRITERIOS DE AVALIACIÓN
M7. Fomentar a integración do novo alumnado e profesorado, desenvolvendo accións que favorezan a adaptación dos novos alumnos e alumnas, profesores e profesoras, e a súa interacción co resto do alumnado e do profesorado.	1. Elaboración de programas de acollida.	Orientador/a e Equipo directivo	1. Antes de rematar novembro. Materiais varios.	1. Obter resposta./Hai máis de dúas propostas.
	2. Desenvolvemento das accións previstas no programa de acollida do alumnado de nova incorporación (durante o proceso de admisión, durante a matriculación, durante a incorporación, nas transicións de etapa...).		2. Ao rematar o 1.º trimestre. Materiais varios.	2. Os procedementos foron redactados./ Presentáronse ao consello escolar e á CCP.
	3. Desenvolvemento das accións previstas no programa de acollida do profesorado de nova incorporación (ao comezo do curso e ao longo deste).		3. Ao rematar o 2.º trimestre. Materiais varios.	3. As propostas foron incorporadas ás NOF.

CONCRECIÓN DO PLAN

EXEMPLO DE ACTUACIÓN E CONCRECIÓN ANUAL DO PLAN: M3 .- RELACIÓNS INTERPERSOAIS

OBXECTIVO	ACCIÓN/ACTUACIÓN	RESPONSABLE (COMPROMISO)	TEMPORIZACIÓN E RECURSOS	INDICADORES DE LOGRO / CRITERIOS DE AVALIACIÓN
M3.11. Dispor de procedementos conciliados de resolución de conflitos.	1. Solicitarlles aos distintos colectivos da comunidade educativa propostas de procedementos conciliados.	• Orientador • Xef/a de estudos	1. Antes de rematar novembro. Materiais de lectura sobre o tema como apoio.	1. Obter resposta./ <i>Hai máis de dúas propostas.</i>
	2.....A comisión de convivencia redactará os procedementos atendendo ás propostas recibidas.		2. Ao rematar o 1.º trimestre. Materiais de lectura sobre o tema como apoio.	2. Os procedementos foron redactados./ <i>Presentár onse ao consello escolar e á CCP.</i>
	3. Incorporar as propostas ás NOF.		3. Ao rematar o 2.º trimestre. Materiais de lectura sobre o tema como apoio.	3. As propostas foron incorporadas ao NOF.

CONCRECIÓN DO PLAN

EXEMPLO DE ACTUACIÓN E CONCRECIÓN ANUAL DO PLAN: M2.- FORMACIÓN

OBXECTIVO	ACCIÓN/ACTUACIÓN	RESPONSABLE (COMPROMISO)	TEMPORIZACIÓN E RECURSOS	INDICADORES DE LOGRO / CRITERIOS DE AVALIACIÓN
M2.5. Formar sobre a mediación como técnica de resolución de conflitos.	1. Formación do profesorado titor.	- Orientadora - Xefa/e de estudos	1. Coñecemento, por parte das titoras e titores, da técnica de mediación ao rematar o 1.º trimestre. Material impreso e charlas relatores.	1. O profesorado recibiu a formación./Foi valorada positivamente.
	2. Formación, nas sesións de tutoría, do alumnado.		2. Coñecemento, por parte do alumnado, da técnica de mediación ao rematar o 2.º trimestre. Material impreso e charlas relatores.	2. O alumnado recibiu a formación./Foi valorada positivamente.
	3. Constitución e formación de equipos de mediadores.		3. Ter equipos de mediación formados ao rematar o curso. Protocolo escrito.	3. Os equipos están constituídos./A formación valorouse positivamente.

**ACTUACIONS E
RECURSOS QUE A
CONSELLERÍA OFRECE
ACTUALMENTE EN
MATERIA DE
CONVIVENCIA**

❑ **CONTRATOS-PROGRAMA.-** Programas para a mellora do éxito escolar do alumnado. Inclúen unha actuación para a “**Mellora da convivencia**”.

❑ **PROXECTO EUROPEO ARBAX.-** Participación no Proxecto europeo “Comenius” para loitar contra o acoso e a discriminación na escola en 4 países. Aproveitar o desenvolvemento das TIC como instrumento para investigar novas metodoloxías de educación en valores e loita contra a violencia nas aulas.

❑ **PLAN DIRECTOR DE CONVIVENCIA E MELLORA DA SEGURIDADE NOS CENTROS EDUCATIVO E NOS SEUS CONTORNOS.-** Colaboración entre Ministerio Interior, Delegación Goberno, Alta Inspección e Consellería con competencias en materia educativa no ámbito da CA de Galicia. Charlas informativas/formativas impartidas, a diferentes membros da comunidade educativa, por expertos das Forzas e Corpos de Seguridade do Estado sobre temáticas favorecedoras da boa convivencia.

❑ **INTECO- FUNDACION R.-** Preténdese pretende formar ao profesorado e familias sobre o uso seguro das tecnoloxías da información coa fin de preparalos para informar aos rapaces sobre a navegación con seguridade.

❑ **ESPAZO WEB NAVEGA CON RUMBO.-** Iniciativa encamiñada a que @s escolares, naveguen con tino pola Rede, é dicir, con seguridade, evitando o ciberacoso e riscos Internet (<http://www.edu.xunta.es/navegaconrumbo>)

❑ **ESPAZO ABALAR.-** Repositorio de recursos informáticos útiles para traballar a mellora da convivencia en centros (<http://www.edu.xunta.es/espazoAbalar/>)

❑ **SITIO WEB TEMÁTICO DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E ORIENTACIÓN.-** No espazo de orientación, actuacións e recursos para a educación en valores na acción tutorial (<http://www.edu.xunta.es/web/diversidadeorientacion>)

❑ **RECURSOS PERSOAIS.-** Equipos directivos, profesorado-titor, dinamizador da convivencia, Departamentos de Orientación, EOE, centros de formación do profesorado (CFR e CAFI)

PROTOCOLO XERAL DE PREVENCIÓN, DETECCIÓN E TRATAMENTO DO ACOSO ESCOLAR E O CIBERACOSO

Instrucións de 17 xuño de 2013 polas que se traslada o protocolo xeral de prevención, detección e tratamento do acoso escolar e ciberacoso nos centros docentes de niveis non universitarios sostidos con fondos públicos

(<http://www.edu.xunta.es/web/node/9694>)

PROTOCOLO EDUCATIVO PARA A PREVENCIÓN E O CONTROL DO ABSENTISMO ESCOLAR EN GALICIA

INSTRUCCIÓN DO 31 DE XANEIRO DE 2014 DA DIRECCIÓN XERAL DE EDUCACIÓN, FORMACIÓN PROFESIONAL E INNOVACIÓN EDUCATIVA POLAS QUE SE TRASLADA O PROTOCOLO EDUCATIVO PARA A PREVENCIÓN E O CONTROL DO ABSENTISMO ESCOLAR EN GALICIA.

(<http://www.edu.xunta.es/web/node/11632>)

RECURSOS QUE A CONSELLERÍA OFRECERÁ PRÓXIMAMENTE AOS CENTROS:

- *DECRETO_/2015 que desenvolve a LEI 4/2011*
- *“CONVIVENCIA XESTION” FERRAMENTA INFORMÁTICA para facer un diagnóstico do estado real da convivencia nos centros educativos de Galicia*
- *Documento de “ORIENTACIÓNS PARA ELABORAR O PLAN DE CONVIVENCIA DO CENTRO EDUCATIVO”, baseado na nova normativa*
- **SITIO web temático de CONVIVENCIA**

E XA PARA REMATAR....

ESPERO QUE A MIÑA APORTACIÓN Á VOSA FORMACIÓN SEXA ANTE TODO ÚTIL PARA O VOSO TRABALLO COMO BOS PROFESIONAIS DO ENSINO QUE SODES E SEN MAIS...

DARVOS AS GRAZAS POR ESTE PEQUEÑO TEMPO DE CONVIVENCIA TAN POSITIVA QUE TEÑO O PRACER DE COMPARTIR CONVOSCO...

GRAZAS

**Mª Isabel Barreiro Gundín
convivencia@edu.xunta.es**